

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W LONDYNIE

za okres wrzesień 2013-2014

Obchodzona w tym roku 100. rocznica Czynu Legionowego skoncentrowała działalność naszej placówki wokół tego doniosłego wydarzenia.

Najważniejszym zadaniem było zdigitalizowanie oraz opisanie materiałów i dokumentów z naszej kolekcji Legionowej, aby móc udostępnić je jak największej grupie osób zainteresowanych tym tematem.

Wśród licznych badaczy korzystających z zasobu archiwalnego Instytutu dotyczącego I wojny światowej, należy wymienić grupę pracowników naukowych Instytutu Pamięci Narodowej z Wrocławia, którzy zapoznając się z naszymi bogatymi materiałami archiwalnym wyrazili zainteresowanie i potrzebę rozwinięcia ściślejszej współpracy obu instytucji. W trakcie wizyty omówiono wykorzystanie materiałów wystawienniczych IPN w popularyzacji historii Legionów Polskich w Londynie.

W maju złożył wizytę w Instytucie dyrektor Centralnego Archiwum Wojskowego w Warszawie, dr Czesław Żak. Przedmiotem zainteresowania dyrektora były materiały związane z działaniami wojskowymi w okresie I wojny światowej. Materiały te zostaną wykorzystane między innymi przy wspólnych publikacjach związanych z życiem codziennym Legionów Polskich.

Dokumenty i fotografie z naszego Archiwum zostały już wykorzystane m.in. na wystawie „Dla Niepodległej – rok 1914”, zorganizowanej przez Instytut Pamięci Narodowej we Wrocławiu i w publikacji albumu „Legiony Polskie 1914-1918”, przygotowanego przy współpracy Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Centralnego Archiwum Wojskowego im. mjr. Bolesława Waligóry, Muzeum Wojska Polskiego i naszego Instytutu.

Instytut nasz, jest jedyną w Europie, polską instytucją poza granicami kraju, specjalizującą się w historii Polski w latach I wojny światowej. Z przykrością musimy stwierdzić, że wiedza dotycząca udziału Polski i Polaków w zmaganiach wojennych 1914-1918, zarówno na terenie Wielkiej Brytanii, jak i w innych krajach Europy Zachodniej, jest niewielka.

W tym jubileuszowym roku, Instytut nasz podjął wiele inicjatyw zmierzających do zmiany tej sytuacji.

1. Od 17 sierpnia br. można oglądać w naszym Muzeum wystawę *“Legiony Polskie – obrazy z życia codziennego”*.

Ekspozycja, która w całości oparta jest na materiałach pochodzących ze zbiorów archiwalnych Instytutu, przygotowana została przez grono wolontariuszy pod kierownictwem p. Magdaleny Buchczyk.

Na wystawie można znaleźć odpowiedź na pytania: jak wyglądało życie legionisty w tych przełomowych pierwszych latach I wojny światowej, jakie było jego umundurowanie i jak spędzał czas w okopach w oczekiwaniu kolejnej bitwy czy potyczki.

Nasze eksponaty i muzealia, po raz pierwszy pokazywane na wystawie, mają za zadanie przybliżyć codzienność, która stała się udziałem „leguna”. Leguna, który „rzucając swój los na stos”, wziął udział w konflikcie zbrojnym, w wyniku którego zmieniła się mapa polityczna Europy, doprowadzając do powstania niepodległej Polski.

Ekspozycja będzie dostępna dla zwiedzających do końca marca 2015 r.

2. Aby wzbogacić wiedzę młodzieży na temat polskiego wkładu w historię I wojny światowej, zaprosiliśmy uczniów polskich szkół sobotnich i lokalnych szkół angielskich do wzięcia udziału w Konkursie „Odkryj Legiony”. Zadania konkursowe zostały podzielone na grupy wiekowe i młodzież ma do wyboru: wykonanie okładki płyty pieśni legionowych, przygotowanie strony z pamiątnika legionisty lub zaprojektowanie prezentacji multimedialnej o tematyce Legionów Polskich 1914 – 1918. Rozstrzygnięcie konkursu wraz z uroczystym rozdaniem nagród odbędzie się 9 listopada b.r.

3. Zaktualizowaliśmy naszą stronę internetową pod kątem wydarzeń związanych z Czynem Legionowym, a w londyńskiej prasie zamieszczamy tygodniowe Kalendarium wydarzeń 1914 r.

4. Rozpoczęliśmy akcję ewidencjonowania miejsc pochówku zmarłych legionistów na terenie Londynu.

Na Cmentarzu South Ealing p. Roman Kukliński odczyścił zaniedbany grób śp. Tadeusza Schaetzla i ś.p. Edmunda Charaszkiwicza.

*Grób śp. Tadeusza Schaetzla
i śp. Edmunda Charaszkiwicza*

Na tym cmentarzu pochowani zostali również legionisci: gen. Leon Strzelecki, Henryk Sroka i Zdzisław Miłoszewski.

5. Od sierpnia br. działania konserwatorskie i edukacyjne Instytutu można wspierać wykupując czteroletni pakiet Patrona lub Opiekuna Instytutu. Szczegółowe informacje dotyczące tego projektu znajdują się na naszej stronie internetowej.

6. Nasz doroczny Komunikat, ukazujący się w grudniu, w tym roku będzie w całości poświęcony historii legionów.

7. Z przyjemnością informujemy, że jeden z naszych większych projektów związany z upowszechnieniem wiedzy o działaniach żołnierza polskiego w latach 1914-1918 zyskał aprobatę instytucji brytyjskich i otrzymaliśmy dotację z British Heritage Lottery Fund na przygotowanie wystawy: *„The Influence and Effect of the Polish Legion on Post War Europe. Divided Poland Divided Families”*.

Z innych wydarzeń Instytutu w ostatnim roku sprawozdawczym należy wymienić:

1. „Zagubione – znalezione”: Ekspozycja przedmiotów pochodzących z depozytu Rodziny Piłsudskich, odnalezionych przy okazji przeprowadzki Instytutu Józefa Piłsudskiego do nowego lokalu. Podczas demontażu ciężkiego wiktoriańskiego sejfu, którego pracownicy Instytutu postanowili nie zabierać do nowego biura, natknięto się na ukryty schowek, w którym odnaleziono trzy przedmioty należące do depozytu Rodziny Piłsudskich.

Broszka Karoliny z Truskolaskich Zahorskiej, babki Aleksandry Piłsudskiej

Odnalezione eksponaty związane są z osobą Aleksandry Piłsudskiej, żony Marszałka. Są to: jej ślubna obrączka, broszka jej babki Karoliny

z Truskolaskich Zahorskiej oraz posrebrzana bransoletka z napisem intencyjnym – prezent żon Szwoleżerów Pułku im. Józefa Piłsudskiego.

Należy nadmienić, że przedmioty te ujrzały światło dzienne tylko dzięki uczciwości osoby, która demontowała instytutowy sejf.

2. Z inicjatywy pani Magdaleny Buchczyk, doktorantki wydziału antropologii na Goldsmith, University of London, Instytut zorganizował **konkurs plastyczny** dla dzieci i młodzieży pt. „Odkryj Bohatera”. Pomimo krótkiego okresu nadsyłania prac, otrzymaliśmy ich ponad sześćdziesiąt, z terenu Anglii, Walii oraz ze Szkocji. Wszystkie prace zostały przedstawione na wystawie połączonej z ogłoszeniem wyników Konkursu i rozdaniem nagród.

Fundatorami nagród byli: Konsulat RP w Londynie, który sfinansował także druk okolicznościowych katalogów, Instytut Pamięci Narodowej oraz Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza.

3. Pani Magdalena Buchczyk zainicjowała również, ciesząc się dużym powodzeniem, **cykl lekcji historii** dla uczniów polskich szkół sobotnich, a w ostatnim okresie staraniem pani Buchczyk Instytut był otwarty dla naszych gości w jedną niedzielę w miesiącu.

4. Przez cały ostatni rok, **miała w muzeum zajęcia młodzież** z Liceum Zaocznego ze Szczecina, mamy nadzieję, że w tym roku również będziemy mogli im udostępnić nasze pomieszczenie.

Wernisaż wystawy pokonkursowej. Magdalena Buchczyk wręcza nagrodę Tomaszowi Czapię

5. Biblioteka Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie wzbogaciła się o niezwykle **cenne materiały naukowe** autorstwa dr hab. prof. Urszuli Oettingen, dotyczące Legionów Polskich. Materiały będą dużą pomocą i cennym źródłem dla historyków badających problematykę legionową w województwie kieleckim. Ponadto przekazane publikacje ułatwiły prace przygotowawcze do wystawy czasowej IJP na temat życia codziennego Legionów.

6. Daily Mail o Józefie Piłsudskim

W trakcie prac remontowych w swoim domu, pan Artur Bildziuk członek zarządu IJP w Londynie wraz z żoną Danutą natknęli się na zbiór angielskich i polskich gazet.

Wśród nich pan Artur zidentyfikował dziennik 'Daily Mail' z czasów Przewrotu Majowego (datowany na 15 maja 1926) z krótką wzmianką o wydarzeniach w Warszawie. Powołując się na Poselstwo Polskie w Berlinie informuje on między innymi, że wszystkie ministerstwa są w rękach oddziałów kontrolowanych przez Marszałka, a także wskazuje na jego podobieństwo do nieżyjącego już w tym czasie Lorda Kitchenera. Kolejne informacje gazeta czerpie z komunikatu polskiego ambasadora w Paryżu, informującego o stosunku polskiego rządu, rezydującego w tym czasie w Belwederze do Piłsudskiego, który nazwany został "wyjętym spod prawa" i "rebeliantem".

Wśród odnalezionych gazet znalazł się także 'Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza' z 18 marca 1948 roku. Znajdują się w nim dwa zawiadomienia o mszach, które były odprawione w dniu następnym, na który przypadały imieniny Marszałka. Jedna z nich zamówiona została przez Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie razem z Ligą Niepodległości Polskiej.

Z perspektywy zainteresowań Instytutu odnalezione gazety zawierają bardzo interesujące ciekawostki. 'Daily Mail' pokazuje jakiego rodzaju informacje o Przewrocie Majowym docierały do Anglii i z jakich źródeł, podczas gdy zawiadomienie z 'Dziennika...', podpisane przez Instytut jest dowodem, że już wtedy obowiązywała w naszej instytucji tradycja zamawiania mszy w intencji Marszałka w dniu jego imienin. Jest to tradycja którą Instytut kultywuje każdego roku aż do dziś.

Znaleziska Państwa Bildziuk zostały przez nich ofiarowane Instytutowi i dołączone do naszej kolekcji.

7. 24 stycznia br. pracownicy, wolontariusze i osoby od lat zaprzyjaźnione z Instytutem zebrały się w gościnnych progach Instytutu Józefa Piłsudskiego na tradycyjnym **spotkaniu noworocznym**. Spotkanie to jest zawsze okazją do wyrażenia wdzięczności tym wszystkim, którzy poświęcają swój czas wspierając naszą działalność.

Prezes Instytutu Mieczysław Stachewicz przywitał przybyłych na spotkanie gości, a następnie oddał głos członkowi Zarządu panu Adamowi Klupś, który przekazał zgromadzonym nadesłane od wielu organizacji życzenia dalszej owocnej pracy, oraz odczytał okolicznościowy list od córki Józefa Piłsudskiego

– Jadwigi, który został osobiście doręczony przez obecnego na spotkaniu wnuka Marszałka - Krzysztofa Jaraczewskiego.

Prezes Mieczysław Stachiewicz składa noworoczne życzenia Krzysztofowi Jaraczewskiemu i konsulowi Ireneuszowi Truskowskiemu

8. Obchody imienin Patrona

Tradycja obchodzenia imienin marszałka Józefa Piłsudskiego sięga roku 1915. To wtedy, po raz pierwszy, w Grudyznach (koło Jędrzejowa) legionieści, zaznaczając ten specjalny dzień, ofiarowali mu złoty zegarek z napisem „Kochanemu Komendantowi - korpus oficerski”.

Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie kontynuując tą już prawie stuletnią tradycję, zaprosił do swojej siedziby, przyjaciół i sympatyków idei wielkiego Marszałka, na wspólne obchody rocznicy jego imienin. Uroczystość zaszczylicili swoją obecnością m.in. ksiądz Marek Reczek – proboszcz garnizonowego kościoła pw. Św. Andrzeja Boboli w Londynie, przedstawiciele Zarządu Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego: Joanna Młodzińska – przewodnicząca i Robert Wiśniowski – skarbnik; dr Dobrosława Platt – dyrektor Biblioteki Polskiej POSK, Artur Bildziuk – prezes Stowarzyszenia Lotników Polskich, Barbara Orłowska reprezentująca Fundację Stowarzyszenia Polskich Kombatantów oraz Jagoda Kowalska zastępca kierownika Archiwum Instytutu i Muzeum im. gen. Władysława Sikorskiego. Wśród gości nie zabrakło też naszych młodych przyjaciół: Magdaleny Buchczyk, Agnieszki Florek, Małgorzaty Walendziewskiej, Ewy Stefanickiej, i Adama Koczkodaj.

Otwarcia okolicznościowej ekspozycji fotograficznej zatytułowanej „50 lat współpracy pomiędzy Instytutem Józefa Piłsudskiego w Londynie a Polskim

Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym” dokonał prezes Instytutu Mieczysław Stachewicz.

Obchodzone w tym roku 50. lecie działalności POSKu zainspirowało pracowników Instytutu Józefa Piłsudskiego do przygotowania niewielkiej ekspozycji przypominającej historię tej wieloletniej, przyjaznej współpracy pomiędzy tymi dwoma organizacjami.

Rocznica ta związana jest ściśle z losami Instytutu, który przekazując wszystkie swoje fundusze, uzyskane ze sprzedaży pierwszej siedziby przy Upper Richmond Road, przyczynił się do wsparcia idei profesora Romana Wajdy – budowy ośrodka, w którym polskie instytucje społeczno-kulturalne miały by zabezpieczone miejsce na kontynuowanie swojej działalności. Warto tu też przypomnieć, że Instytut Józefa Piłsudskiego był jednym z pierwszych lokatorów POSKu, wprowadzając się do pomieszczeń dawnej szkoły już w 1972 roku, kiedy budowa nowego gmachu dopiero się rozpoczynała. Było to posunięcie propagandowe. Miało za zadanie wzbudzić zaufanie i wiarę w realizację powstającego projektu, oraz zachęcić inne organizacje do przenoszenia swoich siedzib do POSKu. Kontynuując tradycję wspierania Ośrodka, Zarząd Instytutu Józefa Piłsudskiego w obliczu okrągłej rocznicy postanowił umorzyć 1000 funtów z pożyczki udzielonej POSKowi 1 stycznia 1984 roku, mając nadzieję, że suma ta wspomogła dalszy rozwój działalności POSKu.

Prezentowane na wystawie fotografie dokumentowały trudne początki, związane z przystosowaniem pomieszczenia do prowadzonej przez Instytut działalności, podkreślały prowadzoną przez Instytut działalność mającą na celu szeroko rozumianą promocję POSKu, i przybliżyły klimat współpracy pomiędzy przedstawicielami władz obu Instytucji. Niewielka dokumentacja archiwalna uzupełniała tę ekspozycję, przygotowaną przez wolontariuszy Instytutu: Joannę Słowik, Alicję Whiteside i Romana Kuklińskiego. Wystawę można było oglądać od 21 marca do 21 kwietnia 2014 r.

9. Uroczyste obchodziliśmy również **97 urodziny wieloletniego Prezesa Instytutu Mieczysława Stachewicza**. Dostojny Jubilat odznaczony m.in. Srebrnym Krzyżem Virtuti Militari, trzykrotnie Krzyżem Walecznych oraz Krzyżem Oficerskim i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, został wybrany Prezesem Instytutu 1984 roku i od tego czasu kieruje pracami naszej placówki.

*Urodzinowe życzenia Prezesowi Mieczysławowi Stachewiczowi
składa konsul Ireneusz Truskowski*

W Muzeum Instytutu, przy lampce wina, spotkali się przyjaciele i współpracownicy pana Mieczysława. Obecni byli m.in: Konsul Generalny RP Ireneusz Truskowski, Zastępca Attache RP w Londynie podpułkownik Piotr Pacek, porucznik Zbigniew Jończyk - kapelan Wojsk Kanadyjskich, pani dr Dobrosława Platt - dyrektor Biblioteki Polskiej POSK, vice-prezes Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego Artur Rynkiewicz, prezes Związku Lotników Polskich Artur Bildziuk, oraz pracujący w Instytucie wolontariusze, panie: Barbara Buczek, Elżbieta Klimowicz, Alicja Whiteside. Spotkanie zakończył tradycyjny tort urodzinowy ze świeczkami.

10. Dzięki przychylności Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych wydelegowała do pomocy w **porządkowaniu naszych materiałów archiwalnych** po raz kolejny p. Dariusza Wierchosia z Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Pan Dariusz będzie opracowywał spuściznę po Stanisławie Biegańskim.

11. Pan Adam Klupś prowadzi negocjacje dotyczące wypożyczeniem naszej **maszyny szyfrującej Enigma** na wystawę w North Down muzeum w Północnej Irlandii.

12. Wydawnictwa: Cambridge Press z Anglii i Publishing House DITURIA z Albanii, zamieściły w swoich publikacjach **fotografie z naszego archiwum** dotyczące wypadków majowych 1926 r.

WŁADZE I PRACOWNICY INSTYTUTU

inż. arch. Mieczysław Stachiewicz – Honorowy Prezes Instytutu

Pani Barbara Buczek – Wiceprezes Instytutu, Przewodnicząca Komisji
Bibliotecznej

Pani Henryka Brzozowska – Archiwum Map i Archiwum Prasowe

Pan Artur Bildziuk – Członek Zarządu

Pan Adam Klupś – Pozyskiwanie Funduszy i digitalizacja dokumentów

Pan Roman Kukliński - Pozyskiwanie Funduszy i digitalizacja dokumentów

dr Andrzej Suchcitz – Doradca Zarządu

Pan Zbigniew Bokiewicz – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej

Pani Anna Stefanicka – Sekretarz Generalny, delegat do Rady POSK

Pani Elżbieta Klimowicz – Biblioteka i Archiwum dokumentów

Pani Alicja Whiteside – Biblioteka i digitalizacja dokumentów

Pani Joanna Słowik – Archiwum dokumentów

Pani Ewa Stefanicka - Tłumaczenia

Pani Magda Buchczyk - Muzeum i kontakt z polskimi szkołami przedmiotów
ojczystych

***Dziękujemy Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz
Polskiemu Ośrodkowi Społeczno-Kulturalnemu za wieloletnie wsparcie i
troskę o przyszłość naszej Instytucji. Dziękujemy "Dziennikowi
Polskiemu i Dziennikowi Żołnierza", za zamieszczane artykuły i
informacje dotyczące działalności Instytutu.***

***Dziękujemy darczyńcom za przekazane pamiątki, książki i eksponaty
oraz pomoc finansową. Dziękujemy wszystkim naszym członkom i
sympatykom za wspieranie naszych działań. Bez waszej pomocy
Instytut nie mógłby się dalej rozwijać.***

*Anna M. Stefanicka
Sekretarz Generalny*

SIEDZIBA INSTYTUTU JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W LONDYNIE POŚWIĘCONEMU
BADANIU NAJNOWSZEJ HISTORII POLSKI mieści się w gmachu Polskiego
Ośrodka Społeczno-Kulturalnego (POSK) na II piętrze. Adres: Instytut J. Piłsudskiego,
238-246 King Street, London W6 0RF. Telefon: 020 8748 6197, E-mail:
instytut@pilsudski.org.uk Godziny otwarcia Instytutu: wtorki i czwartki od godziny 10.30 do
16.30, oraz w czasie uroczystości według ogłoszeń w prasie. Wycieczki grupowe mogą
zwiedzać Instytut w innym czasie po telefonicznym/listownym porozumieniu się z
Sekretariatem, który jest czynny w poniedziałki, wtorki i czwartki w godzinach: 10.30 -
16.30.